СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.
OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.
ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 31. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 8 лютого 1933. VOL. XLI. No. 31. Jersey City, N. J., Wednesday, February 8, 1933. THREE CENTS.

ПОШАНУВАЛИ ПОМЕРШОГО ПРЕЗИДЕНТА КУЛИДЖА

ВАШИНГТОН. — Офіціяльний Вашингтон віддав пошану помершому президентови Кулиджови підчас спільної сесії конґресу. У святі взяв участь президент, а далі були присутні посли і сенатори, члени кабінету, представники армії та маринарки й амбасадори та посли чужинецьких держав.

У промовах піднесено характеристичні риси Кулиджа, його просте життя, відданість службі, відвагу, досвід, скромність, як і загальну симпатію, яку він зєднав собі серед американського народу.

ТОМАС ПРО ІНФЛЯЦІЮ, ДИКТАТУРУ И СТРАЙКИ.

НЮ ЙОРК. — Соціялістичний провідник, Нормен Томас, вернувшися з тритижневої поїздки по Америці, стверджує, що ніде не видно під економічним оглядом звороту до ліпшого, а навпаки, всюди положення погіршується.

Він заповідає, що в Америці прийде до „фантастичної інфляції", яка спричинить цілковитий хаос, а той хаос викличе бажання поставити на чолі держави диктатора. А тим диктатором не буде якийсь великий промисловець, але такий, котрий матиме порозуміння з великими бизнесами, подібно як це є з Гітлером і Мусолінієм. Отого диктатора уявляє собі Томас в особі безоглядного демагога.

Томас каже далі, що населення є назагал проти нової війни, але не матиме нічого проти цього, коли би прийшло до війни, бо многі є того переконання, що з вибухом війни скінчилась би економічна криза.

При кінці свого інтервю розповідав Томас ґазетярам про страйк 6,000 робітників, який вибух у „Бріґс Менюфектюрінґ Компані". Він казав, що страйк був оправданий, бо в фабриці платять такі низькі заробітні платні, що годі повірити, щоби в Америці могли так низько оплачувати робітника. Томас подав далі, що працедавці використовують тепер робітника до цеї міри, що платять подекуди жінкам по 5 центів на годину. Він показував фотографічну знимку з чека, з якого виходить, що робітник заробляв по 11 центів на годину.

Супроти таких відносин, каже Томас, не диво, що робітник мусить страйкувати.

НЕМА В ЩО ВБРАТИ БЕЗРОБІТНИХ.

НЮ ЙОРК. — Позимніло й маси хорують на перестуду. Комітет допомоги безробітним подає, що в однім тільки Ню Йорку щонайменше 633,000 людей не мають відповідного одягу. Найбільше терплять діти.

МОЖНА ДОБРЕ ВИГОДУВАТИ 5 ОСІБ ЗА $7.50 НА ТИЖДЕНЬ.

НЮ ЙОРК. — Тяжкі часи, тож треба вміти жити економічно. Цеї штуки вчать тепер по школах. У Вашинґтон Ірвінґ Гай Скул вчили дівчат зладжувати їжу для 5 осіб у такий спосіб, щоби можна було цілу таку родину годувати здорово, а не видавати на тиждень більше як $7.50.

БАНКИРІ И КОНҐРЕСМЕНИ.

ВАШИНҐТОН. — Дейвид Бері далі обстоює те, що написав у місячнику „Ди Ню Автлук", коли закинув послам і сенаторам корупцію. Він каже, що він завжди оправдував сенаторів і послів. А в журналі тільки підніс те, про що загально говорять, по всіх американських школах. Між іншим покликався теж і на сенатора Ґлеса, котрий недавно заявив, що „банкирі наймають конґресменів".

ПРОТИ ПРОДАЖЕЙ ФАРМ ЗА „ЦЕНТИ".

ЛІНКОЛН (Небраска). — Пол Ґуд, ґенеральний прокуратор з Небраски, заявив, що суди уневажнять ліцитаційні продажі, де фармери набувають фарми за кілька центів. Він каже, що до цього доходить тільки тому, що фармери, котрі мають гроші, бояться давати вищу ціну, бо є залякані своїми сусідами.

НІХТО НЕ МАЄ ДІЙСНОЇ ПЕРЕВАГИ В КОНҐРЕСІ.

ВАШИНҐТОН. — З голосування, яке тепер переводять у конґресі, виходить, що голоси є розбиті та що жадна партія не має змоги перевести свою програму.

КІНЕЦЬ СЕСІЇ „КРИВОЇ КАЧКИ".

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту Стимсон проголосив, що 20 поправка, яка зносить сесію „кривої качки", вже ввійшла до конституції.

ЩЕ ОДИН „ВЕРДЕН".

БУЕНОС АЙРЕС. — Іде завзята облога твердині Форт Нанава. Обстрілює твердиню болівійська армія під проводом німецького ґенерала Ганса Кундта, а в твердині замкнулася параґвайська армія під проводом полковника Хозе Естіґарібія, котрий набирався воєнного досвіду у світовій війні, борючись по стороні Франції. Кажуть, що тепер знову стрінулися дві воєнні методи, німецька й французька, як підчас пропамятної облоги славної французької твердині Верден.

ЗНОВ ПІКЕТУВАТИМУТЬ МАЙНИ.

Між „Юнайтед Майн Воркирс Юніон" і „Проґресів Майн Воркерс" у Спринґфілд, Ілиноїс, не прийшло до порозуміння. Наради над порозумінням тревали 4 тижні, але не довели до згоди. Супроти того надіються нового пікетовання майн і нових заворушень. Непорозуміння тревають уже сім місяців. Наслідком цього було вже 5 жертв у людях.

ВОЛІВ УМЕРТИ, НІЖ ІТИ ДО ВІЙСЬКА.

Андрій Ґузик, 21-літній кафляр з Калічанки (Буковина), мав уступити незадовго у військову службу. Але Ґузик боявся війська так дуже, що волів умерти. Дня 29. грудня м. р. пішов він на військовий цвинтар і застрілився. Цвинтарний сторож прибіг і старався дати нещасному поміч. Однак усі його старання оказались безуспішні. Ґузик помер на місці.

СЕЛЯНИ, ЩО ХОТІЛИ ЗАГОЛОДИТИ МІСТО.

В Соболеві під Варшавою відбувся процес проти селян, яким акт обвинувачення закидав, що вони, не довозячи до міста харчів, мали намір викликати в місті голод. Пятьох селян, які до вини не признавалися, засудили по 6 місяців тюрми з завішенням кари на 3 роки.

ЗДИЧІННЯ.

Підас Різдвяних Свят сталася в Молодії (Буковина) жорстока подія. Парубки Михайло Голдраґаш і Ґеорґій Моґа були зависні на свого товариша Лазаря Шородка тому, що цей танцював на забаві лише з одною дівчиною і не допускав до того, щоби й вони з нею танцювали. По забаві напали вони на Шородка на вулиці. Один з них обняв противника так сильно, що цей не міг рушитись, а другий встромив Шородкови багнет у саме серце. Шородок помер на місці. Обидва вбивники втекли і десь скрилися.

НІМЕЦЬКИЙ ЦІСАР НЕ Є ВЖЕ НІМЦЕМ.

Читаємо вряди-годи у пресі, що цісар Вільгельм II. вибирається до Німеччини. Віхати йому нелегко. Згідно з законом він мусить мати візу. Вільгельм утратив права німецького підданого і став чужинцем, що мусить виповнити точно також формальності, як інші чужинці. Німецький закон каже, що кожний Німець, який 10 літ жие на чужині і пізніше не зареєструє у найближчого консуля свій пашпорт, тратить своє підданство. Вільгельм II. не зробив цього і тепер є чужинцем, що не придбав іще нового підданства.

40,000 ЗОЛОТИХ ВИГРАВ, АЛЕ ДІТИ ПІРВАЛИ ЛЬОС.

В Ризі маляр Тарауск купив льотерійний льос і на нього виграв 40,000 золотих (20,000 латів). Але не може їх побрати, бо забулько, дав льос дітям, щоб ним бавились, а вони льос подерли. Тарауск пробує зарядови льотерії, щоб у нього купили за 10,000 зол. образів, бо льосу й так уже йому не мати.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕРОРИСТИЧНИЙ РУХ ПОШИРЮЄ ДІЯЛЬНІСТЬ У ПОЛЬЩІ.

З Варшави доносять, що польська влада занепокоєна розмірами, яких набирає в заселених Українцями землях рух українських терористів. Щоденно відбуваються труси й арештування. Не зважаючи на те, рух не вгаває. Влада каже, що цей рух піддержують Українці з цілого світа. Він має за завдання відібрати землі не лише зпід польської суверенности, але й зпід совітської.

ЖІНКА — НАЧАЛЬНИЦЯ ТОРГУ ЖИВИМ ТОВАРОМ.

В Бесарабії у місті Брашові арештовано жінку, що була головною начальницею торгу живим товаром. Відділи цеї організації були по всіх містах Бесарабії. З Брашова розсилано дівчата до Трансильванії, до Чехословаччини і т. д.

СВЯТЕ ПИСЬМО В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.

У Луцьку під протекторатом митрополита Діонізія і під проводом епископа Полікарпа створилась комісія, якої завданням є перекласти на українську мову святе письмо й літургічні книги православної церкви.

ВЛОМНИКИ ІЗ ПРОФЕСІЇ.

У Будапешті викрила поліція цікаве товариство вломників. Душею цього товариства був механік Штрайтфельд, що винайшов апарат проти вломників. Він мав уже інші винаходи, на які дістав патенти, а останній його здобуток з алярмовими вистрілами, на випадок вломy, не мав великого успіху. Зненохочений до суспільности, яка не хотіла використати його здібностей, він зорганізував ватагу вломників, що за останній час накрала по ріжних домах 200,000 пенго.

НА ВСЕ Є РАДА.

Одна польська газета доносить:

Після розпорядку львівського куратора про потребу на шкільних деклараціях нотаріяльної чи там судової леґалізації, селяни села Підмахів, калуського повіта, порадили собі в такий сопсіб: Повідомили суд у Калуші, що в селі є тяжко хорий, який хоче леґалізувати свою останню волю. До села приїхав судовий урядник. З того скористали всі батьки і за того урядника залеґалізували свої підписи на шкільних деклараціях. Після того сотня батьків пішла до Калуша та вручила деклярації повітовому інспекторови. При тому перед старостством усі спільно відфотографувалися.

ЩО РОБИТЬ ЯПОНСЬКА КОРОЛЕВА.

Японська телеграфічна агенція передає подробиці про королеву, яка саме видужала після грипи на святах Нового Року. Вона пожертвувала недавно 250,000 ен для боротьби з проказою і написала поему, присвячену прокаженим. Цю поему прочитають у всіх шпиталях і санаторіях, де лікують прокажених. Королева хоче нею потішити нещасливих. Писати поезії — це в Японії віддавна улюблене заняття володарів.

МАТИ ВБИЛА РІДНУ ДИТИНУ.

Село Юрківці (Буковина) стоїть під враженням жорстокого вчинку одної матери, що доконала вбивства своєї дитини. Недалеко сільського цвинтаря знайшли трупа дитини з відтятою головою. Жандармерія арештувала 22-літню Єлену Буздряк з Юрківців, котра призналася до того, що, не будучи встані годувати дитину, воліла її вбити. Арештовану передано державній прокураторії.

ЯК ВИГЛЯДАТИМЕ МАЙБУТНЯ ВІЙНА.

Бувший німецький міністер війни, ґенер. Ґренер, помістив в „Ноє Фрає Прессе" статтю про те, як виглядатиме майбутня війна. Ґен. Ґренер вважає, що судьба будучих збройних конфліктів буде рішатися в воздухі. З цеї точки погляду, на його думку, найсильнішою державою є Франція. Вона розбудувала сильну воздушну фльоту, а рівночасно з цим укріпила свої кордони такими сильними кріпостями, що тепер стало неможливим, щоби ворог міг вдертись на її територію.

Сухопутня армія, на думку ґен. Ґренера, втратила своє значіння. При кінці своєї статті ґен. Ґренер висказується за загальне розброєння, бо нова війна принеслаб цілковите знищення західньої культури.

РУМУНСЬКИЙ МІЛІТАРИЗМ.

До румунського парляменту має вкоротці вплинути внесок уряду про загальний обовязок військового вишколення в Румунії, бо, мовляв, нова війна обхопиле ціле населення, а не лише збройні сили даного народу. Отже ціле населення повинно запізнатися з методами війни. Так виглядає „роззброєння" на практиці.

500 ВОВКІВ НАПАЛИ НА СЕЛО.

На одно село в північному Іраку напали коло 500 вовків. Заки відігнали зголоднілих хижаків, вони схопили троє дітей. Тіж самі вовки напали теж на купців, що малими громадами йшли до того самого села, й так сильно їх покусали, що кільканацять з них, тяжко поранених, мусіло військо відвести до лічниці. Власти видали приказ, щоби населення не виходило з села без зброї. Вовків знаємли, здається, череди овець, що є власністю мешканців села.

ЗВИРОДНІЛА МАТІР.

В околиці ст. Ґален трапився такий випадок, що звироднiла матір обтяла сокирою палець при нозі своєї 4-літньої дочки, щоби дістати асекураційну премію. Матір арештовано.

СЕЛЯНСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ В СТИРІЇ.

Віденські ґазети повідомляють, що в східній Стирії тревають дальше селянські заворушення, які вибухли на тлі високих податків. Селяни побили посла Ґанґля, якого жандарми вирвали з рук розбурханих селян. В звязку з цими подіями власти заборонили продавати алькогольні напитки. Селяни заповідають, що улаштують демонстраційний похід і помашерують на Ґрац.

БОЛЬШЕВИКИ ВИМОРЮЮТЬ ГОЛОДОМ УКРАЇНСЬКЕ НАСЕЛЕННЯ КУБАНІ

КРИВАВИЙ ТЕРОР ПРОВАДИТЬСЯ ДАЛІ ПО СТАНИЦЯХ. НАСЕЛЕННЯ ВЖЕ ТРИ МІСЯЦІ НЕ БАЧИЛО ХЛІБА.

РОСТОВ НАД ДОНОМ (СССР). — Кореспондент ґазети „Ді Ню Йорк Сон" подає допис про свої враження на Кубані. Йому пощастило переїхати через ті станиці Кубані, які найбільше зазнали большевицького терору. Він скрізь стрічав населення голодне, обідране, яке вже три місяці не бачило хліба, а живиться ріжним душпинням. Тимчасом по всій Кубані нишпорять большевицькі реквізиції та карні відділи чекістів, які все намагаються стягнути з населення „приховане ним збіже".

Кореспондент довідався, що були випадки, коли населення вступало в бійку з реквізиційними відділами чекістів і в кількох випадках голодні люди повбивали чекістів. За те комуністична влада розпочала шалений терор в „непокірних" станицях Кубані. Деякі станиці, як Полтавська, Медведівська та інші цілковито вислано на Сибір, а на місце старих мешканців тепер спроваджують з Московщини поселенців з бувщих червоноармійців. Кореспондент бачив ще й тепер, як комуністи, узброєні від ніг до голови, гуртами гнали мужчин, жінки й діти до залізничих стацій, щоб відправити на Сибір на поселення.

Дотепер комуністи вислали на Сибір більше як 40,000 українського населення Кубані. Кореспондент каже, що терор на Кубані тепер ще більший від того терору, який у минулому році був на Україні. Большевики стараються за всяку ціну сколективізувати всю Кубанщину й змусити населення працювати в сколективізованих господарствах, з яких урожай буде повною власністю держави. Кореспондент довідався, що криваві розправи над населенням провадяться далі. Спеціяльні відділи чекістів розстрілюють людей за найменшу дурницю, щоб тим залякати їх та змусити по рабськи працювати в інтересах комуністичної влади.

Самого кореспондента кілька разів арештували чекісти, не зважаючи на те, що він мав дозвіл від комісаріяту чужинецьких справ на поїздки по Росії. Скрізь на залізничих стаціях він бачив сотки обідраних людей, які під багнетами чекістів чекали посадження їх до потягів для відтранспортування на Сибір та на північ на каторжні роботи.

ЛІҐА НАЦІЙ ПРОТИ ЯПОНІЇ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Комісія Ліґи Націй, яка розглядає справу Манджурії, ухвалила приняти в цілости рапорт комісії Литона. Ця комісія осуджує поведення Японії в Манджурії й радить Лізі Націй заборонити всім членам Ліґи Націй визнавати незалежність Манджурії та взагалі входити з нею в якінебудь зносини.

Разом з тим комісія Литона вважає, що Манджурія мусить належати далі до Китаю й лише користуватись автономією. Приняття Ліґою Націй цієї постанови комісії змусить Японію виступити з Ліґи Націй.

ГІТЛЄР ЗАВОДИТЬ РЕПРЕСІЇ.

БЕРЛІН (Німеччина). — З призначенням фон Папена державним комісарем Прусії прийшло до розвязання пруського сойму. Вибори до нового сойму відбудуться 5 березня, разом з державними виборами.

Президент республики, фон Гінденбурґ, підписав декрет про впровадження цензури на ґазети й книжки, про заборону віч і політичних зборів без дозволу поліції, про права поліції кождої хвилини розвязати збори й віча, коли поліція признає це потрібним. Цензуру впроваджується також і на чужинецьку пресу.

Всі певні, що Гітлер на виборах переможе, бо тепер в його руках знайшлася вся адміністрація й поліція, державне радіо, кінематографи „Уфи", які контролює ґітлєрівський міністер Ґуґенберґ, а також уся націоналістична та буржуазна преса.

КАЙЗЕР ГОТОВИЙ ІХАТИ ДО НІМЕЧЧИНИ.

ДОРН (Голяндія). — Мешканці цього невеличкого міста тепер є свідками, як до Німеччини відвозять скрині з приватним майном бувшого кайзера Вільгельма. Це вказує на те, що кайзер має скоро вернутися до Берліна. Кажуть, що ще не вияснено, чи він вернеться туди як бувший кайзер, щоб приватно доживати там свого віку, чи може задуме вернутися на свій престол.

Він ще нібито не порозумівся зі своїм сином, бувшим наслідником престола. Є розмови й про те, що вразі реставрації монархії в Німеччині на престол не вернуться ні бувший кайзер, ні його син, а на нім засяде внук кайзера, старший син бувшого наслідника.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily, except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1858.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ФАРМЕРИ БЕРУТЬСЯ ДО САМООБОРОНИ

Коли часописи донесли, що „Ню Йорк Лайф Іншуренс Компані" здержує ліцитації фармерів у стейті Айова, то це не зробило ніякого особливщого враження. Тесаме можна сказати і про заяву „Пруденшел Іншуренс Компані", яка зараз потім заявила, що не ліцитуватиме фармерів за незаплачені проценти від моргеджів у всіх стейтах, а пожде, заки конгрес ухвалить якусь поміч фармерам.

Все те не зробило враження, хоч це заяви неабиякої ваги, тільки тому, що вони прийшли запізно, що не були вислідом розумної фінансової політики асекураційних компаній, бо інакше були би появилися в пору, себто тоді, коли можна було такими заявами допомогти фармерам. А так, заяви зявилися тоді, коли вже доведено фармерів до руїни. Асекураційні компанії й банки стягали з фармерів довги і проценти немилосердно так довго, поки не довели фармерів до катастрофи. І тепер справа виглядає так, що й ті, котрі вложили у фарми грубі міліярди долярів, готові піти таксамо з торбами, як і ліцитовані ними фармери. А вина в тім не тільки в депресії, але й у захланности асекураційних компаній і банків.

А сама катастрофа навчила розуму і фармерів. Зпочатку, коли тут і там ліцитовано фармерів, то, річ ясна, викидувано їх з господарства, а фарми перепродувано. Колиж зачали ліцитувати десятки тисяч, фармери побачили, що то їх спільна справа й доля й тоді доперва догадалися, що й з ліцитацій нічого не вийде, як фармер, котрий ще має кілька центів, не буде користати з нужди свого сусіда й не купить зліцитованої фарми, хоч би ціна була дуже мала й притягаюча. В такий простий спосіб, який дуже скоро принявся між фармерами, ліцитації вправді продовжались, але з них нічого не виходило. Не було купців. І ось таким робом фармери далі оставались на фармах. А тепер асекураційні компанії, які виставляли найбільше фарм на ліцитацію, не зробили фармерам ніякої ласки, коли остаточно здержали ті ліцитації. Вони тільки погодилися з фактичним станом, що ліцитацій і так перевести не можна, а тому нерозумно оплачувати кошти ліцитацій.

Фармери заповідають тепер дальшу самооборону. Відгрожуються великим фармерським страйком, поширеним на цілий край, і кажуть, що доведуть до прірви між міським і сільським населенням, якщо не дістануть допомоги.

Д-р Остап Грицай.

СВЯТО 22-ГО СІЧНЯ У ВІДНІ

В неділю, дня 22. січня ц. р., влаштувало Українське Академічне Товариство „Січ" у Відні в порозумінню з іншими українськими національними організаціями в наддунайській столиці **Святочну Академію** зприводу 14-тих роковин **злуки українських земель** та 15-тої річниці бою **під Крутами**. Просторі кімнати нової домівки нашого „Українського Клюбу" при Банкгассе 1. були ввечер наповнені гостями з усіх товариств тай з кол прихильних нам чужинців, які на українські національні свята тут приходять узагалі дуже радо. Добре відомий нашій громаді університетський **доцент д-р Ганс Кох,** б. сотник **У. Г. А.** та щирий приятель українського народу і його визвольних змагань, почав святочну промову. Бо хоч д-р Кох Німець, то він добре володіє українською мовою, а як першорядний промовець він завжди вміє захопити публику чаром свойого, спокійного тоном, але глибоко відчутого і теплом серця нагрітого слова, так, що промови д-ра Коха на наших національних святах у Відні — це вже в нас своєрідна славна традиція.

І як завжди, так і цим разом промова д-ра Коха була одною зі світлих вершин святочного вечора.

Почав її він висловом радости задля того, що, витаючи гостей, може привитати **всю** національну українську кольонію у Відні, **обєднану** під прапором одної визвольної іеї та одного визвольного змагання нації. — „Ця ваша єдність — говорив промовець до нас — тішить мене раз як вислів потреби тісного обєднання в українськім народі, а далі як колишнього члена **Української Галицької Армії,** що стояла теж і передовсім єдністю всіх приналежних до неї. Вона обєднувала людей ріжних партій і духових напрямів і з ріжних кол українського громадянства, інтелігентів таксамо як і робітників і селян, і лиш та безумовна єдність і обєднання її членів були найтрівкішою підставою її істнування та її ударної сили.

І навязуючи так до спомину про подвиги нашої недавньої збройної бортьби **за волю.** перейшов промовець до того пропамятного подвигу, в честь якого влаштовано святочну академію, а саме до бою під Крутами. Він накреслив наперед коротко трагічну ситуацію, в якій опинився в січні 1918 р. тодішній український уряд у Київі, коли то з півночі і сходу наступали на Україну банди большевицьких наїздників, увесь край був в обіймах анархії, а й у самім Київі можна було від хвилі до хвилі сподіватись бурхливих заворушень. І тоді то — говорив д-р Кох — довершив невеличкий гурток української молоді, а саме 300 молоденьких київських та галицьких юнаків, зложених з університетських студентів та ґімназійних учнів того справді **термопільського геройства,** що таким безсмертним ореолом прообразимо їх бій під Крутами. Хлопці років 16 до 18, між ними пів-діти, учні шестої і семої кляси, свідомі важкого положення рідної влади, зокремаж небезпечної ситуації на нашім фронті в Бахмачі, формують студентський курінь, намагаючись наперекір усяким ворожим обставинам стати в обороні Рідного Краю. Вони именно не мають ніякого правильного військового вишколу, і не мають ні відповідної зброї ні полевого одіння, ні проводу, що про те все подумав би і зміг би подбати (хоч і одягів і зброї і муніції було в нас тоді в Київі доволі! — О. Г.). Але вони, тих триста термопільських героїв України, не зважають на те. Вони, ще заки доїхали на фронт до Бахмача, кинулися на большевицькі зґраї на стації Крути. І, як можна було передбачати, той страшенно нерівний бій горстки зле узброєних хлопців з хижими ватагами большевицьких моряків, мусів покінчитися повним розгромом українських смільчаків. Хто не погиб з них на боєвищі або не дістався в полон, мусів відступати в напрямі на Київ, де останнім недобиткам наказано командою розійтися... А з 35 Січовиків, що опинилися в большевицькім полоні, червоні кати розстріляли 28 після того, як ріжними тортурами скатували їх трохи не на смерть.

„Та не в тому тут діло, — говорив д-р Кох — що позитивних досягнень, досягнень перемоги, та боротьба 300 українських хлопців не добула тоді ніяких. А в тому, що ті хлопці, тільки всилу **національної ідеї,** тільки **нечуваним ідеалізмом** ведені, зважилися на бій на життя і смерть, на бій з подавляючою більшістю і на всі пекла, дожидаючі їх в послідовности такого бою. Можуть холоднокровні політики добачувати в починах такого ідеалізму тільки юнацьку нерозважність та божевілля, — ми, спадкоємці заповітів тих ніби божевільних, мусимо схилити наші голови перед величю такого геройства, як боротьба 300 Українців під Крутами".

І тут промовець перевів цікаву й почесну для нас анальоґію між українським боєм під Крутами і подвигом німецької молоді під **Лянгемарк у Фляндрії** підчас світової війни, де також горстка молоденьких німецьких фронтовиків, ґімназійних учнів, зважилась дня 10 листопада 1914 р. відбити в Анґлійців дуже важні позиції, і держала їх до дня 31 липня 1917 р. І як в Українців так і в тих молодих Німців підкреслює д-р Кох велич їх національного ідеалізму, що прямує до своєї цілі ціною всіх своїх сил і жертвою останньої кроплі крови на святому вівтарі вітчини.

В другій частині своєї промови накреслив промовець також інтересну картину обставин, в яких довелось у нас совершитись **актови 22 січня** на Софійській площі золотоверхого Київа, картину стількиж цінну своїми історичними подробицями, що й історичним освітленням. І вказуючи на вагу **позитивного чину** як одинокого засобу, що у протиставленню до всякого роду фраз, мріяних романтик та балакливих програм всилі визволити народ з неволі, д-р Кох закінчив словами нашого гимну про те, що ще **„запануємо** у своїй сторонці", **в Україні „вільній і нероздільній".** А рясні й невмовкаючі оплески публики — виявили д-рови Кохови пречисто, з яким одушевленням віднеслася вона до його промови, яка фактично стала найголовнішою частиною свята, після якої все інше було вже тільки артистичним додатком.

Але зазначую ще раз:

Справді артистичним.

Так ось у першу чергу, як своєрідний мистецький фінал до промови д-ра Коха, мужеський хор Коваленка-Стеценка **„Прометей",** виведений під орудою **д-ра П. Маценка** з внутрішнім вогнем, який помітно і благодатно передуховлював увесь хор у всіх його нюансах. Тут таксамо, як і в кінцевім мужеськім хорі, а саме у Грицая-Людкевича **„Для України живем",** почувалося з кожним звуком, як диригент намагався вкладати всю свою душу у співані слова та достроювати їх гармонію гідно до величі національних роковин. І рівнож сильне вражіння зробили обидва басові соля нашого відомого співака, п. **Івана Савки,** члена віденської державної опери, який цим разом відспівав з питомим йому хистом Тичини-Косенка **„На майдані"** та Олеся-Степового **„Ой, слово рідне".** Це дві нові мистецькі точки в репертуарі нашого артиста, якого могутній голос усе наново захоплює як українську публику у Відні, так і чужу, і хотілосяб побажати йому щораз кращих і щораз видатніших успіхів. І тимто доводиться жалувати, що заповіджений у програмі дует пана **Савки** з панною **М. Галинською** — Олеся-Степового **„Не кричать чайки зимою"** — з технічних причин мусів відпасти, хоч знову два сопранові соля п. Галинської, Олеся-Степового **„Зима"** та Карманського - Людкевича **„Спи, дитинко"** були для нашої публики неабиякою несподіванкою. Панна Галинська, яка при цій нагоді представилась уперше нашій громаді у Відні, це молода артистка, яка з любови до української пісні віддається її студіюванню і саме на Січневім Святі рішилась задебютувати в нас. І треба сказати, що обидві відспівані цею пісні стрінулися зі щирим признанням слухачів, та що гарний голосовий матеріял панни Галинської — хоч нині ще тут і там дещо гострий, без тої солодкої мягкости, якої домагається ліризм наших пісень — дозволює нам надіятися на щораз кращий розвиток цьогож. І про ще одну дуже гарну точку мушу згадати, а саме про деклямацію поеми В. М. Янева п. п. **„Крути",** виголошену молодим січовиком, студентом медицини **П. Івашем.** Наш декляматор опанував передовсім текст так точно, що зміг звернути всю увагу всеціло на артистичну віддачу думок поеми. І це він виконав з такою певністю і так майстерно, що слухаючи його слів, почувалося щось з того запалу і з тої несхитности, які оживлювали колись душі молодих героїв під Крутами. Справді — таких декляматорів, як п. Іваш, требаб нам при кожній нагоді якнайбільше.—А фотрепяновий дострій був у вмілих руках панни **М. Левицької,** студентки Музичної Академії.

Покінчилося вдатне свято відспіванням гимну „Не пора", після чого зібрана публика гостилась ще довго у святочно прибраних кімнатах Клюбу, не забуваючи притім і про наших безробітних, в допомогу яким іде в нашій кольонії ширша, окремим комітетом зорганізована акція.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Богородчани, від. 233, повідомляє своїх членів, що звичайні місячні збори відбудуться в пятницю, 10 лютого, в годині 8-мій ввечір, в У. Н. Домі, 217 Іст 6-та вул. Всіх членів проситься конечно прибути на ці збори тому, що є багато важних справ до полагодження. Довгуючі члени нехай постараються вирівнати свої залеглости, поки еще не запізно. Член, котрий не прийде на збори, то після ухвали з мин. зборів, буде мусів заплатити 25 ц. кари, а урядник 50 ц. — Микола Корчинський, предс.; Василь Костів, секр.

РАНКІН, ПА. Бр. св. Григорія, від. 24, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що мітінг відбудеться 12 лютого, в годині 2-гій пополудни, під ч. 323 — 2-га улиця. Кождий член обовязково має прибути на цей мітінг, бо є важні справи до полагодження. Буде вибір делеґата на 18-ту конвенцію У. Н. Союза. Довгуючих напоминається вирівнати свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. Кождий член має свою місячну вкладку принести на мітінг на означений час, бо секретар більше не буде ходити хата від хати за вкладками. — М. Ленінський, предс.; Микола Щур, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12 лютого, в годині 1.30 пополудни, під ч. 620 Мортон ул., в Рускім Нар. Домі. Проситься членів прибути на означений час, бо є важні справи до полагодження. Проситься членів вирівнати свої залеглі вкладки, бо в противнім разі поступиться з ними після статута. — Микола Мілер, предс.; Микола Іщук, кас.; Петро Саідло, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє всіх членів, що наші збори відбудуться в неділю, 12 лютого, в годині 1-ій пополудни, в Укр. Школі, 12340 Мекий улиця. Присутність кождого члена обовязково конечна, бо буде вибір делеґата на конвенцію У. Н. Союза та інші важні справи. Довгуючі члени мають явитися на збори і виправдався перед членами, бо в противнім разі муситься їх суспендувати. — П. Андрушків, секр.

КОРТІС БЕЙ, МД. Сестр. Неп. Зач. Пр. Діви Марії, від. 290, повідомляє, що на річних зборах 11 грудня вибрано слідуючий уряд на 1933 рік: Варвара Шандровська, предс.; Емілія Вильнічка, заст.; Марія Валега, кас.; Франя Петрик, заст.; Текля Бартох, секр.; Анна Хімяк, заст. — В. Шандровська, предс.; Т. Бартох, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Петра і Павла, від. 102, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 12 лютого, зараз по Сл. Божій, в гали церковній на Калич ул. Кождий член повинен явитися на тім мітінгу, бо є дуже важні справи до полагодження. Буде вибір делеґатів на конвенцію та пояснення щодо нових родів, то є переходу зі старих до нових. Проситься членів, щоби старались вирівнати свої вкладки, або приносити свої старі грамоти і підписати аплікації на нові. Котрий член залягає довг, а сего не зробить, буде суспендований. Кождий член мусить мати се на увазі, що реформа перейшла і кождий потребуючий може давати собі раду і не наражуватися на суспендацію. — Микола Бусько, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 367, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 12 лютого, в годині 1.30 пополудни, в гали парафіяльній. Проситься всіх членів прибути на мітінг, бо маємо дуже важні справи до полагодження і вибір делеґата на конвенцію У. Н. Союза. Довгуючих рпоситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Членів, котрі ще не мають вписаних своїх дітей до У. Н. Союза, проситься вписати, бо це є на вашу і дітей ваших користь. Уряд просить усіх своїх членів приєднувати нових членів, о скільки можливо. Дальше проситься тих членів, котрі мають діти поверх 18 років життя, щоби вписали їх до дорослих членів. — Н. Сорохтей, предс.; С. Андріїв, кас.; Д. Сподарик, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Івана Франка, від. 334, повідомляє всіх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 12 лютого, в годині 12.30 в полудне, в галі У. Н. Дому. Цей мітінг є великої ваги, бо буде вибір делеґата на 18 гол. конвенцію, тому кождий член обовязково має прийти на мітінг. Напоминається довгуючих членів, щоби вирівнали свої залеглости. Дітей сп посилайте на мітінг з вкладками, але самі прийдіть, бо неприсутні члени заплатять кару по 1 дол. — Микола Задерецький, пр.; Осип Запоточний, рек. секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 220, повідомляє всіх членів, що звичайний мітінг відбудеться 11 лютого, в гали де звичайно. Обовязком є кождоог члена бути на мітінгу, бо є дуже важні справи до полагодження, а також буде вибір делеґата на конвенцію У. Н. Союза. Конечність вимагає, щоби всі члени були присутні на мітінгу і вибрали ґідного делеґата на конвенцію, яка буде радити над добром нашої організації. — Василь Ковалик, предс.; Василь Саган, кас.; Григорій Гарасим, секр.

ДЕСЛОДЖ, МО. Бр. св. О. Николая, від. 225, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 12-го лютого, в гали парохіяльній, по Сл. Божій. Проситься всіх членів явитися на той мітінг, бо є важні справи до полагодження. Котрий член не явиться на цей мітінг підлягає карі 50 ц., а урядник 1 дол. Уряд на 1933 рік вибрано: І. Тиндик, предс.; А. Комар, кас.; Ф. Комар, секр.; П. Пастернак, контр. хорих на Деслодж; Н. Паращик, контр. хорих на Сен Френцис; І. Була, дверник. Мітінги будуть відбуватися кождого місяця в другу неділю по першім.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудться 12 лютого, зараз по Сл. Божій, в галі під церквою на Оклей і Райс ул. Збори є дуже важні, бо будеться вибирати делеґата и аконвенцію У. Н. Союза, тому проситься усіх членів цей раз прийти. Хто жадає виміняти свою грамоту, нехай зголоситься на тім мітінгу. Довгуючі члени повинні прийти на збори і виєднати дальший кредит в Братстві, або сплатити довг. Уряд на 1933 вибрано слідуючий: Іван Карпо, предс.; Із. Левтюх, заст.; Д. Кузьма, кас.; Тарас Шпікула, фін. секр.; Т. Кривовяз, рек. секр.; Вас. Лоняк, С. Куропась і п. Любас, контр. комісія; М. Солтис, п. Сипко і п. Рурка, доз. хорих; М. Микитин і п. Білецький, хорунжі. Збори Братства відбуваються все в другу неділю по першім кождого місяця, в галі під церквою при Оклей і Райс ул. — Іван Карпа, предс.; Тимко Кривовяз, секр.

К. Ш.

ЯК ГРИЦУНЯ ЗАГІРНОГО ТРИЧІ ВИБИЛИ

(3)

„Циган" зараз пішов до наступу, щоби дістати кітку в свої зуби. Гавкав і скакав довкола Гринуня. Одначе й кітка не думала добровільно піддатися. Вона порскала та боронилася лапами. Пес скакав чимраз завзятіше, та кітки не міг досягти; до того був він замалий. Всеж при цьому видер пазурами добрий шматок із Гринуневих штанів.

Помало став оживати Гринуньо:

— Йой. ойой! — кричав він що сили та піднімав то одну то другу ногу.

— А кота! А кота-на!—кричав Грицуньо, одначе кітка і не думала кидати такого безпечного місця, а ще сильніше впивалася Гринуневи в голову. При цьому кожен раз, як хотіла вдарити „Цигана", цей удар діставався Гринуневи. Собака все завзятіше скакав довкола хлопця, щоби дістати кітку та при цьому роздирав на ньому одежину. Собака бачив, що не дістане кітки зпереду, тому постановив зайти до неї від плечей. Одначе кітка заразже змінила положення. Обернулася та знову давай бити лапами. Передніми вдаряла, а задніми впивалася все [illegible] Гринуневу голову.

Гринуньо вився з болю, кров стікала йому по лиці.

Так то собака ніяк не міг дати собі ради з кіткою. З болю Гринуньо мимоволі зігнувся. Собака міг тепер уже лекше дістати кітку, та вона так завзято дряпала пазурами, що собака не розріжняв тепер що кітка, а що Гринунева голова. Зі штанів звисали вже лише ганчірки. Гринуньо пустився бігти, та кітка й тепер не кидала безпечного становища. Так прибіг на подвіря, а за ним собака. Тепер кітка чулася безпечною. Зараз вискочила на пліт, а з плота на оборіг.

Коли заплаканий, окровавлений, обдертий Гринуньо ввійшов у хату, мати скрикнула з жаху:

— Боженьку! А з тобою що дитино!? Господоньку, таж ти ввесь у крові!

Батько, що також уже був вернувся, як практичний, бачив лише подерту одежу, а зрештою нічого.

— То ти так шануєш нову одежину!

Батько взяв палицю, перевернув Гринуня на коліно та дав йому добру „порцію". Тепер щойно батько передав [illegible] материній опіці.

Лікування пішло доволі скоро, бо Гринуньо мав здорову кров. Лише раз налякалася мати, як Гринуньо ні з цього ні з того скрикнув у ліжку:

— А то дурень із мене! А то раз дурень!

Зажурена мати думала, що то, борони Боже, в Гринуня наслідком покусання показалася скаженина. Та Гринуньо знав добре, чого він нарікав.

Він помало — як то буває люди в ліжку роздумують — доглупався, що ціла та пригода з кіткою та „Циганом" булаб інакше скінчилася, колиб він тоді попросту був поклався на землю.

Та коли такий чорт — не кіт — впився пазурами в голову — то як він не мав утратити розуму?

Відтепер Гринуньо виминає кождого кота на сто кроків. Вони такі фальшиві.

—o—

Граничний камінь.

Одного дня відчинилися нараз двері шкільної салі. Ввійшли святочно-поважно: війт і три радні. Здивованому вчителеви сказали, за чим приходять:

— Чому ми прийшли, пане вчителю? Зараз скажемо.

Громада після довгого процесування з сусіднім селом за межу вкінці погодилася подоброму. Тому то сьогодні постановили визначити цю межу. Вони постановили до тієї церемонії взяти по одному хлопчикови з кожної громади.

— То тому — пояснив радний-коваль — бо як такий хлопець за багато-багато літ, коли вже з нас, радних, не лишиться і кісточка, він між дітьми наших дітей ходитиме як живий свідок, то якби непричком граничний камінь зник, він могтиме сказати: „Тут, на цьому місці наші прадіди закопали були граничний камінь, тому його мусимо назад тут закопати... Я памятаю, на це можу присягнути, бо я ще як школяр сам був при цьому!"

Учитель, самособою, порадив узяти до цього „першого" ученика. Цей ученик був високий і тонкий як тичка.

На це коваль сказав до війта:

— Абож то ви, війте, потребуете палиці до спацирки? Я не потрібую!

Згірдливо відсунув „першого" на бік і став розглядатися по клясі. В задніх лавках, видно, щось його зацікавило.

Учитель піддав другого ученика.

Коваль оглянув його побіжно тай знову не згодився. Очі його все ще вперто перебігали по останніх лавках.

Учитель піддавав третього, четвертого. По порядку, найліпших у клясі. Та коваль уже не відкривав очей з останніх лавок. Нараз приступив до останньої лавки та спитав здорового, повнолицього хлопця:

— Ти, хлопче, як називаєшся?

— Гринько Загірний.

Коваль звернувся до війта й інших радних:

— Війте! Вже маємо такого як нам треба! Берімо цього!

Війт і два інші радні з вдоволенням оглянули хлопця.

— Так, візьмемо цього! Той поживе довгі літа!

Учитель здивувався:

— Що?! Гринько Загірний? Останній в ослячій лавці! Найбільший збиточник! Таж він мені до печінок доїдає! І його на таке почесне становище?

Та ніхто й не слухав учителевих слів.

Війт добряче поплескав Гринуня по плечах. Тяжка рука громади захищаючо спичина на Грицю.

— Цього візьмемо! А тепер ходімо! Пан учитель хай також підуть з нами. Спишуть документ.

І вони пішли аж на Довбища. Гринуня селяни взяли між себе посередині, як найважнішу особу. А Гринуньо, свідомий своєї почесної ролі, надувся та йшов гордо наче півень.

Інші школярі завидували Гринуневи. Вони мусіли йти позаду, за найбільшим на всю клясу збиточником.

Як прийшли на Довбище, застали там уже людей із сусіднього села. На межі була вже викопана велика яма, біля неї лежав готовий граничний камінь. А що всі були вже присутні, вложили камінь у яму та серед святочної тиші присипали землею.

Потім радні приказали:

— А тепер на тебе черга, Гринуню!

Гринуньо повинен був тепер добре запамятати це місце. Гринуньо стояв поважно, начеб уже Бог зна скільки літ засідав у громадській раді. Та затямити собі це місце, до цього не треба було якогось надзвичайного таланту. Точно три кроки вліво від граничного каменя була невеличка калабаня з зашкірною водою. Вода ця ніколи не висихала й довкола вчинилося мочарище. Цю калабаню Бог зна відколи прозвали „жабячою". Зновуж шість кроків направо від каменя був горбочок із корчиками глою.

— Гринуню, — спитав війт журливо — а чи ти затямиш собі це місце? Колись це дітям наших дітей може бути дуже важна справа, якби так цей граничний камінь звітрів, або якби так якісь безбожні руки, борони Боже, викинули відси і закопали в іншому місці, цього не можемо знати, які люди настануть по нас! Кажи, чи добре затямиш собі це місце?

— Чому ні! — засміявся Гринуньо, — три кроки від жабячої калабані, шість кроків від корчиків глою закопаний граничний камінь! Цього не забуду навіть і за вісімдесять літ!

(Кінець буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЖИТТЄВІ ПИТАННЯ НАШОЇ ІМІГРАЦІЇ.

(Стаття за образи, критика за гарбузи — церковний мітінг — громадське життя на місцях — господарська кріза — заключення).

Читачі „Свободи" є свідками дуже живої переписки з приводу статті п. Е. Ляховича, в якій автор старався розвязати дуже пекуче питання відносин церкви і її начальства до державних змагань нашого народу.

Можна погоджуватися з виводами автора або ні; можна сумніватися в доцільности поміщування таких статей у пресі, призначеній для пересічних робітників, але треба признати, що головною цілю цеї статті не було викликання дискусії на тему мови — лише розвязка дуже важного громадського питання.

Так зрозумів справу автор допису, підписаного „Священик", і в річевий спосіб висказав свої замітки.

Інші автори зачали розвязувати справу „з кінця", або, як кажуть у нас на селі (також по містечках), „Іван говорить за образи, а Павло за гарбузи" і закінчили цю дискусію закидом на адресу сторонничости редакторів... Зовсім як на парохіяльних зборах, скликаних, щоби „збити пейду" (знизити платню) священикови і дякови. Відчитали звіт з останнього засідання, полагодили біжучі справи і приступають до головної річи — платні. Та тут підноситься проворний дяк і звертає увагу, що на останніх зборах рішено купити свічки по 3 центи, але забули про найважнішу справу, а це: вирішити, які грубі мають бути ті свічки. Збори заметушилися, розвинулася горяча дискусія, люди посварилися і в годині 3-тій розійшлись домів, призабувши зовсім, на що скликано збори.

Хто бере участь в нашому життю в Америці і в старому краю, той запримітив нахил нашої суспільности до „відскакування" від головних завдань та збування їх дурничками. Коли не помиляюсь, то в справі статті п. Ляховича було 5 довжезних дописів, з них один був до змісту статті, а 4 про її мову. Всі вони поміщені в газеті, призначеній для пересічного робітника. Як жиє цей робітник у теперішну пору і чи можуть цікавити його такі дописи?

Для приміру візьму Филаделфію, бо з нею я краще обзнакомлений. Филаделфія має сім Народних Домів, дві церкви, два цвинтарі, три будівельні товариства, дві фінансові корпорації. Майже дві третини филаделфійських Українців без праці, а одна частина працює частинно. Місячно (від двох літ) 1,500 домів ідуть на продаж (шеріф-сейл), а між ними не менше як 20—30 українських домів. Богато грошей страчено в закритих банках і люди жиють з дня на день.

А ось життя членів У. Н. Союза:

Більша частина членів бр. св. Георгія, одного з найстарших брацтв у Филаделфії, без праці, інші працюють частинно. Дійшло до цього (таке заявив дуже поважний член цього брацтва на зборах), що деякі українські родини жиють уже в жидівських пивницях і цим радіють. Хлопці і дівчата котрі два роки тому покінчили гайскул, сидять без праці і ще обтяжують своїх родичів. Богато з молодих учеників кидає університет, бо не в силі покрити шкільної оплати. Ось таке діється серед наших іміґрантів не тільки в Филаделфії, але й в Ню Йорку, Шікаго, Дітройт, Клівленд і інших містах Америки.

Не хочу висилати наших знавців мови „на село", алеж булоб вказане, щоби вони звиділи хочби наші „фарми" тут в Америці та познакомилися з питаннями, які цікавлять членів У. Н. Союза та читачів „Свободи".

А ці питання слідуючі:

1) Як вийти з цеї господарської кризі, щоб вона не закінчилася повною руїною нашого народного життя на місцях, а саме банкроцтвом народних домів, церков, шкіл і інших громадських установ?

2) Як помогти старшим іміґрантам перенести цю кризу?

3) Як помогти нашій молоді кінчити школи?

Відповідь на ці питання не легка. Її можна дати лише спільним зусиллям всіх наших громад на місцях, створенням сильної місцевої організації, притягненням до праці всіх наших сил.

Як перевести таку організацію? Над цим хай заберуть слово наші громадяни, котрі вже мають досвід з такої праці по інших місцях. Це нас буде цікавити. Це буде відповідь на наше життеве питання: бути чи не бути нашій іміграції в Америці?

Володимир Галан,
Филаделфія, Па.

КАЛЕНДАРІ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ".

(Звідомлення Української Стрілецької Громади).

Вважаючи своїм завданням познакомити нашу суспільність в Америці з визвольними змаганнями нашого народу, Українська Стрілецька Громада розіслала до визначніших наших громадян і організацій в розпродаж історичні календарі „Червоної Калини" за рр. 1931 і 1932.

До сьогодня багато громадян не звернули належитости за календарі, ні навіть не повідомили Стрілецької Громади, що з ними зроблено.

Саме тепер одержала Управа Стрілецької Громади письмо від видавництва „Червона Калина" з проханням вирівнати рахунки за календарі та дати їм змогу приступити знову до видавничої праці.

Прохаємо всіх інтересованих продати лишні календарі по 30 центів та негайно вирівняти рахунки. Чеки слати на адресу Громади:

Ukrainian Legion,
P. O. Box 578,
Philadelphia, Pa.

За два тижні подамо поіменний виказ довгуючих.

Управа Укр. Стрілецької Громади.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. И.

Жіноча Громада в память О. Бесарабової.

Минає одинацять літ, як у Ню Йорку основано першу жіночу організацію під назвою „Українська Жіноча Громада". Були це часи, коли українське жіноцтво ще дуже мало інтересувалося громадськими справами й не брало ніякої участи в життю української іміграції. Українська іміграптка в тому часі була звичайно байдужна до всяких проявів громадської праці. Піти на віче, влаштувати віче, провадити систематичну збіркову акцію на ріжні цілі для старого краю, висилати делегатки на Жіночі Міжнародні Конгреси, щоби вони там заступали інтереси української нації — все це було чуже українській жінці.

Серед таких то обставин приступили жінки до творення своєї першої організації. І певно, що ініціяторки цеї першої організації може і не думали навіть про те, що започатковане їх діло знайде такий широкий відгомін і заохоту до праці серед українського жіноцтва. Бо це можна щойно тепер ствердити, коли маємо на увазі жіноцтво сьогоднішнього дня. Клич організованости жіноцтва, кинений Жіночою Громадою одинацять літ тому, сьогодня у великій мірі вже здійснений. Нема майже одної навіть малої громади, де жіноцтво не малоб своїх власних організацій. Нема одної важної справи, чи тут на американській землі, чи коли ходить про якусь акцію для добра Рідного Краю, щоб жіноцтво не брало живої й активної участи. Нема одної громадської ділянки, на якій жіноцтво не давалоб помічної руки українському іміграптови. Навпаки, є багато ділянок, у яких жіноцтво виступає цілком самостійно, бере само ініціятиву. Всякі вистави українського мистецтва серед чужинців, скликування власних конґресів, участь у загальних жіночих конгресах — це сьогодня самозрозумілі завдання українського жіноцтва, як самозрозумілим є брати активну участь в кожній праці, без ріжниці ким вона не булаб започаткована, як тільки та праця корисна, як тільки вона служить національним, економічним чи культурним інтересам нашого народу.

З такої то сторони знає українське громадянство в Ню Йорку Жіночу Громаду в Ню Йорку. Знає і цінить її тимбільше, що якраз та організація започаткувала таку працю, яка сьогодня для нас видається вже звичайною, буденною і самозрозумілою. Бо влаштувати виставу українських вишивок, перевести збірку на край з нагоди національних свят, віч, панахид, зібрати між собою датки на інвалідів, політичних вязнів, шікаґовську виставу — це все звичайна праця, щоб дійти до такого розуміння справи, треба було довгої і солідної праці, і такою працею та приміром зазначила себе Жіноча Громада в Ню Йорку. Треба тільки заглянути до Альманаха, який видала Жіноча Громада в десятиліття свойого існування, а там знайдемо власне підсумку тої невпинної праці, яка полишила тревалі сліди в нашому громадянському життю, а зокрема в розбудові організаційної сили самого жіноцтва. І коли сьогодня ми уряджуємо приміром протестаційні віча проти польського терору, то така акція не була новою для українського жіноцтва ще тому вісім літ, бо вже в 1924 р. Жіноча Громада на вістку смерти визначної української громадянки, бл. п. О. Бесарабової, замученої Ляхами, влаштувала протестаційне віче проти варварського злочину Польщі.

І нині, щоб ушанувати память десятилітних роковин смерти О. Бесарабової, Жіноча Громада рішила урядити святочний концерт в день 12 березня в Українськім Народнім Домі при шестій вулиці, на котрім то концерті виступатимуть самі жіночі сили. Хор, сольові точки, реферати — все це буде виконане виключно жіночими силами. На головну бесідницю запрошено адвокатку паню Бек з Пітсбурга.

Ми певні, що як у 1924 р. протестаційне віче відбулося при великому здвизі народа, коли то наклеймовано злочин Польщі, котра замучила бл. п. О. Бесарабову, так і тепер наше громадянство прибуде чисельно і на концерт, щоб своєю присутністю віддати пошану і згадати про велику українську жінку.

Марія Близнак.

—o—

ТОЛІДО, О.

На виставу.

Українська Грмада в Толідо заколядувала $17.85, а відділ 167 У. Н. Союза доложив до $25, яку то суму призначено висдати на українську участь у Світовій Виставі в Шікаго. Коляду зложили слідуючі громадяни: по $1: Д. Медецький, М. Чорний, П. Юркевич, Т. Васильчюк, Ю. Лішук, Н. Скотинський, М. Космина, М. Бляхецький, С. Гавриляк, К. Стефанишин, М. Кучкуда, М. Крохмальний, І. Буряк, К. Перій, М. Корнова; по 50 цнт.: П. Зінкевич, В. Коченаш, Д. Івасюк, Н. Білецький, Ф. Жуковець; А. Крохмальний 35 цнт.

М. Блясецький.

КОЛИ ВСТУП ПЛАТЯТЬ КУКУРУЗОЮ.

У Кішкересі (в Мадярщині) директор одного цирку оголосив, що вступ на виставу для дітей коштує 12 сотиків або 10 качанів кукурузи. На виставу прийшло більше як тисячу дітей. Вони, самособою, понайбільше платили вступ кукурузою, по 10 качанів і перед цирком виросла ціла гора кукурузи.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПАЛМЕРТОН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 369, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 11 лютого, в У. Н. Домі на Газард Ровд, в годині 6-тій ввечір. Проситься усіх членів прибути на означений час, бо є важні справи до полагодження. Рівнож буде вибір делеґата на конвенцію. Нпоминається усіх довгуючих членів вирівнати свої залеглости за 1932 рік, бо в противнім рзаі поступиться після статута. — Ігнатій Климишин, предс.; Яків Грабар, кас.; Павло Сеньків, секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12-го лютого, в годині 1-ій пополудни, в гали Горож. Клюбу, 2376 Грейлінг ул. На зборах буде вибір делеґата на конвенцію У. Н. Союза та інші важні справи до полагодження. Наш відділ 94 бере офіціяльну участь в ювилейнім святі відділу 175 из Вест Сайд. Тому проситься членів явитись на означений час, бо збори розпічнуться точно в годині 1-ій без огляду на скількість членів. — М. Кулинич, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. оСкіл, від. 336, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться 12 лютого, в годині 1-ій пополудни, в гали У. Н. Дому. Проситься всіх членів прибути на ці збори, бо є важні справи до рішення. Членів, котрі бажають перемінити свої старі грамоти на нові, проситься принести свої старі грамоти на збори. — Гр. Степанек, секр.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 12 лютого, точно в годині 2-гій пополудни, в Набожинського. Всі члени мають бути присутні на зборах, бо є дуже важні справи до полагодження. Буде вибір делеґата на конвенцію і будеться виписувати аплікації на зміну грамот на нову систему. — Василь Возьний, предс.; Дмитро Федина, кас.; Микола Лісний, секр.

ГЕРКІМЕР, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 192, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінґ відбудеться 12 лютого, в годині 2-гій пополудни, в Сітізенськім Клюбі, 222 Кінґ ул. На тим зборах будеться вибирати делеґата. Проситься членів вирівнати свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. — М. Конікевич, пр.; В. удзіҐ, кас.; Н. Німий, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Тов. Укр. Січові Стрільці, від. 44, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 12 лютого, в годині 2.30 пополудни. Проситься членів прийти на цей мітінґ, бо будеться вибирати делеґата на 18 конвенцію, та будуть інші важні справи. Довгуючих членів взивається бодай в части сплачувати свої залеглости, бо пізніше будеться поступати після статута. Мітінґ відбудеться в церковній гали. — В. Шишка, предс.; А. Бодник, кас.; Лука Демчук, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. оТв. Рогатинщина, від. 396, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 12 лютого, в домі під ч. 2114 Тустин ул., точно в год. 3-тій пополудни. Буде вибір делеґата на 18 конвенцію У. Н. Союза та інші важні справи. Проситься всіх членів прибути на означений час. — Уряд.

КЛІВЛЕНД, О. Укр. Народ. Союза, від. 341, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12 лютого, в годині 1.30 пополудни, в У. Н. Домі. Вибір делеґата на конвенцію та інші важні справи вимагають конечно присутности всіх членів. Не явившийся член підлягає карі після статута. — Стефан Г. Паліводя, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Тов. кУраїнська Січ, від. 182, повідомляє, що звичайний мітінґ відбудеться в неділю, 12 лютого, в годині 2-гій пополудни, в гали парафіяльний, 45-47 оҐвп Еве., Пасейк, Н. Дж. Є важні справи як також вибір делеґата на конвенцію, тому обовязком є кождого члена бути присутним на тих зборах. — М. Швець, пр.; Гр. Яськів, секр.

ВЕСТ ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Відділ 62 повідомляє всіх членів і члениць, що місячні звичайні збори відбудуться в суботу, 11-го лютого, в годині 7-мій ввечір, під ч. 6935 Елмауд Еве. Кождий член обовязаний принести свої платничі книжочки, а хто підписав або хоче підписати аплікацію о зміну грамоти, зволить принести свою стару грамоту. Присутність кождого члена є конечна, бо є важні справи до полагодження, а саме рішення про справу заступництва нашого відділу на конвенції У. Н. Союза. Проситься привести нових членів до У. Н. Союза як рівнож вписати свої діти. Заразом взивається тих членів, котрі взяли переступні листи через непорозуміння, а жиють в тій дільниці, щоби вернулись в ряди відділу 62 і спільно дальше працювали, як колись. — Андрій Мацькевич, предс.; Петро Трапка, кас.; Михайло Черкас, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Сим повідомляється членів Бр. св. Василія, від. 339, що мітінґ відбудеться в суботу, 11 лютого, в годині 4-тій пополудни, в Домі Укр. Громади на Норті під ч. 3322 Н. Лавренс ул. Є важні справи до полагодження, як вибір делеґата на конвенцію та інші, тому присутність кождого члена конечна. Хто з членів не буде на тім мітінґу заплатить кару 1 дол. Проситься всіх членів прибути точно на означений час, щоби полагодити всі справи до 6-тої години, бо в 7-мій годині зачинається братський баль. — І. Сорока, предс.; І. Сорока, кас.; Ол. Будай, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Вас. Великого, від. 364, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12 лютого, зараз по Сл. Божій, в гали церковній на Калидж Ев. Обовязком є кождого члена бути на зборах, бо є важні справи до полагодження, як тако живибір делеґата на 18 конвенцію У. Н. Союза. Хто хоче добровільно перейти на новий рід обезпечення зволить принести свою стару грамоту на збори. Довгуючі члени повинні вирівнати свій довг, як також за дітей, бо в противнім разі будуть суспендовані. — віан Кухта, предс.; Йосиф Биць, кас.; Іван Сподар, секр.

ОРМРОД, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 124, повідомляє всіх своїх членів, що місячний звичайний мітінґ відбудеться в понеділок, 13 лютого, в годині 7-мій ввечір, в гали де звичайно. Проситься всіх членів прибути на цей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Пригадується тим членам, котрі ще не зголосилися на переміну старих грамот на нові, нехай не слухають опішшептів тих, котрі не зробили жадного добро ні собі ні другому, тільки спиняють роботу в розвою нашого Братства і батька У. Н. Союза, нехай принесуть свої старі грамоти на цей мітінґ. Довгуючі члени повинні бодай в части заплатити, коли не хочуть, щоби були суспендованими. — Теодор Білоус, предс.; Василь Карабан, кас.; Дмитро Бала, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, 12 лютого, точно в годині 2-ій пополудни, під ч. 847 Н. Франклин ул. На порядку дня є важні справи до порішення, як також вибір делеґата на конвенцію У. Н. Союза. Тому присутність кождого члена обовязкова. — С. Гвіздь, секр.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN ART THEATER OFFERS 'MAZEPPA' HERE.

Tchaikovsky Opera at Mecca Temple Marks Hero's Birth.

Tchaikovsky's sixth opera, "Mazeppa," had what probably was its first performance in this country last night at Mecca Temple, where it was presented by the Ukrainian Art Theater in commemoration of the 300th anniversary of the birth of the historical Mazeppa, ruler of the Ukraine.

Several of the singers appearing under the Paul Ouglitzky's direction already had been heard in the performances of Russian opera given during the last few years by organizations of various titles. Alexis Tcherkassky sang the title role, with Michael Shvetz as his hostile father-in-law, Kotchubey; Thalia Sabanieeva, of the Metropolitan, as the heroine, Motrya; Ivan Velikanoff as Andrey, M. Grebenetsky as Orlik, Elena Bussinger as Lubov and M. Didowich as Iskra.

The music, according to expectation, was notably tuneful and possessed both national and individual traits, although it was not always typical of the Tchaikovsky of the later symphonies or "Eugene Onegin." Possessing many measures of breadth and dignity, the opera was very commendably performed considering the inevitable limitations of performances of this kind. A. Shastan was stage director; Dimitri Chutro directed the ballet and Yasha Anchutin designed the stage settings.

F. D. P.

(New York Herald Tribune, February 4, 1933).

UKRAINIANS IN PROTEST VS. THE POLISH NATION.

400 Hold Meeting Here Sunday for Protest.

By William Karaczko.

Approximately 400 American citizens of Ukrainian descent, assembled in Ambridge Sunday, January twenty-eight, to protest against the conditions prevailing in the territories and provinces occupied by the Ukrainian people under Polish Domination. The protest meeting was held at the Ukrainian Church hall at Ninth and Melrose Avenue.

The program was conducted throughout by Rev. Omelan Mycyk. Among the numbers on the program was an elegy to the martyrs in this reform movement delivered by Miss Mary Halaban. Stirring folk songs were sung by Mrs. Basil Anyshkow of Pittsburgh, and an excellent recitation was delivered by Mrs. M. Chandoha, also of Pittsburgh.

The guest speakers were: Attorney Basil Anyshkow and M. Chandoha, Editor of National Word. Both speakers spoke on the "Economical and Political Conditions Existing in Ukraine under Polish Rule."

The point of contention was the recent hanging of two young Ukrainian students, Bilas and Danylishin. In Ukraine in present the Ukrainian children are taught only the Polish language and are even forbidden to converse in Ukrainian. These children, in many instances have been treated inhumanly and cruelly. They have been beaten at the slightest provocation. Also, in institutions of higher learning, the enrolment quota has been so reduced until only one student in a hundred is Ukrainian. To hold even one of the lowest public offices a person must be Polish, thereby, closing prospects to Ukrainians aspiring to an office. Open resistance gains nothing but a lengthy term in prison.

The Ukrainians have been pleading for a remedy to remove these injustices and evils by arbitration but Poland has consistently refused to submit these injustices to arbitration.

Now, after the ignoble death of these two Ukrainian heroes, sentiment has been raised to fever heat and the prevailing situation is extremely critical.

At the afore mentioned meeting a number of resolutions were unanimously adopted, a copy of which was sent to the President of the United States, and Secretary of State, Mr. H. L. Stimson.

The adopted resolution are as follows:

Whereas, the Polish government is closing Ukrainian schools and churches, and the Polish teachers force Ukrainian children to speak and pray in the Polish language, and

Whereas the Polish government denies Ukrainian students the right to attend higher institutions of learning, and

Whereas, the Polish government imprisons Ukrainian people on charges of suspicious persons and keeps them in prison for months; in some cases for years; without any formal trial and establishment of their guilt.

Be it therefore, resolved, that we protest against the inhuman, cruel and barbarous treatment of the Ukrainian people by the said Polish Government and appeal to Your Excellency, to use the good offices of the United States government to prevail upon the government of Poland to stop the inhuman persecution of our innocent brethren.

(The Daily Citizen,
Ambridge, Pa.,
Monday, January 30, 1933).

НАГЛИЙ СУД.

(23)

Промова д-ра Глушкевича.

Кожний з нас говорить про себе, що володіє тим найвищим даром, який робить нас богатими на землі — людським розумом. Але тут цей розум є безсильний, тут він банкротує і тут він терпить крізу. На руїні атенської держави повстав великий мистецький твір, група Ляокоона, батько і діти, яких обкручує вуж і які дивляться на себе з болем. Багато людей старалися розвязати те, що криється, що закляте є в тій ґрупі, і ріжно вияснили. Але мені здається, що ця група Ляокоона є власне усібленням того ірраціонального, того, що як величезний вуж, якого не видиться, якого не бачать там ані діти ані батько, оплітає їх тіло, їх душу і їх мозок і робить їх незрячими, а їм здається, що то з них один другого оплітає і тому з таким жалем звертаються до себе. Так є в світі і в людській душі багато ірраціонального, чого ми розумом поняти не можемо і так, прошу панів, ми не тільки в житті цих двох народів, але й у кожній поодинокій справі, як і в кожнім політичнім процесі бачимо ці ірраціональні моменти. І зрештою як собі вияснити те, що чомусь один з оскаржених признається, потім відкликає те саме, один обтяжує другого, а третій мовчить, а інший знову говорить без перерви.

Це річи таксамо таємні, таксамо законспіровані, прошу панів, як і той дрібний факт, який трапився на цій розправі. Сказав п. Коллєр, що як посипалися стріли і був ранений Слуґоцький, то чомусь не знає, з якої інспірації сказав до нього ранений: „Бачите, застрілили мене, але то вас чекало". Звідки це взялося? Знову щось нерозумове, ірраціональне. І коли би Коллєр не знав Слуґоцького і Слуґоцький Коллєра, то напевно п. прокуратор набрав би переконання, що Слуґоцький щось знає і старавсяб ще виказати і оскаржити Біласа і Данилишина у намаганому вбивстві Коллєра.

Так треба великого знання людської душі, щоби з тих всіх матеріялів, яких достарчила розправа, знайти те, що для справи може принести користь і освітлення, а не шкоду і затемнення. І всетаки мусимо прийти до того, що судити то треба послугуватися льоґікою, а не почуваннями. Що коли судиться, треба покликати на поміч льоґіку таку стислу і докладну і єдину льоґіку, як докладною і єдиною є математика. А треба цього перш за все тому, щоби вміти виріжнити дійсні факти від т. зв. квазі фактів. І звязувати те з цею справою треба ще й тому, щоб відкинути той оптичний ефект лави оскаржених. Мимохіть здається, що всякий, хто сидить тут на тій лаві, кого тут посадив п. прокуратор, сидить по заслузі. Знаєте, панове, це самі, що не все це є правдою. Хто не сидів на лаві оскаржених, той цеї психольоґії лави оскаржених абсолютно не знає. Не знає того, що людина здорова, льоґічно думаюча, посаджена тут, стає людиною хорою, людиною цілком іншою. Лава оскаржених є немов якоюсь заслоною, яка спускається і підноситься перед людською душею, і той, хто відповідає з лави оскаржених, є іншим психічно і фізично від того, котрий злочину доконав. Прошу звернути на цей момент увагу, що є особливо небезпечним положенням оскарженого, але невинного, коли він сидить з іншими, які є винні. То судівство, та солідарність льокальна, топоґрафічна, кримінальна і здається й психічна. Це все складається на те, що може зродитися думка несправедливости, і прошу відкинути це марево від себе. Вже наш старий литовський закон, отой спільний наш і ваш доробок, каже, що „суджений мусить бути тільки той, хто є винен". А властиво що тут робить Коссак? Тут на лаві оскаржених? Прошу достойних панів, уважаю, і так я зрозумів, що є він тут в конструкції акту оскарження тим звязуючим конструуючим кільцем, бо треба було, оскаржуючи тих підсудних, конче поставити якусь фіґуру, котрій можна було би приписати моральне справництво тої цілої справи. А факти? Фактом є, що в слідстві Василь Білас обтяжив Зенона Коссака, але рівновартісним фактом є і те, що він ці зізнання цофнув і відкликав, подаючи цілком зрозумілі причини цього свого кроку. І прошу взяти під увагу те, що оскаржений Білас не мав найменшої змоги порозумітися в тій справі з моїм клієнтом. Таксамо і Ярослав Білас, який кинув на Зенона Коссака не підозріння, але тільки його тінь, він також тут заперечив.

Третій є Мотика. Цей молодий чоловік, який так цинічно відносився до питань оборонців і з таким поспіхом старався відповісти на кожне питання прокуратора. Не треба спеціяльних здібностей, щоби пізнати, що ті всі зізнання були вивчені і не тільки ним зроблені. І я особисто вірю, що є хтось, хто йому їх виробив і вивчив його. Також дуже багато дає мені до думання і факт покликання, а опісля відкликання багатьох прокураторських свідків. Мотика в своїй запальчивости, в своїй гіпнотичній хоробі належав до О. У. Н. З такою самою запальчивістю, гіпнотичною хоробою виступає тут проти О. У. Н. І як це сталося, що він з запаленого аж до хвороби члена О. У. Н. перейшов відразу до його найтяжчих ворогів і обвинителів? Перше був він без всяких застережень відданий ОУН, тепер без всяких моральних застережень відданий його найбільшим ворогам. І прошу звернути увагу на те, що він тут оказується не ворогом О. У. Н. як абстрактної орґанізації, як вияву певної політичної думки ідеольоґії, але зізнання його йдуть з чисто особистих мотивів і проти осіб, його найбільших приятелів колись. Він їх ненавидить і прямо любується в тому, щоби якнайглибше їх вкопати. Прошу тільки зрозуміти, як це сталося, що людина, яка була віддана ідеї, коли наступила в ній переміна, та здогадана переміна щодо доцільности метод орґанізації, яка змагала до тої цілі, стає не ворогом, цеї орґанізації, але доносчиком.

І чи дійсно, Високий Суде, прийшов він тут так як свідок, покинувши всі свої земні почування, симпатії і антипатії і має в чистоті зізнати все те, що є правдиве, без всякого наміру перебільшувати, або поменшувати щонебудь? Ми бачили тут, як він намагався виконати свої почування пімсти на оскаржених і раз по раз говорить, що він сам того не бачив, але що він те знає, бо йому казав той, або інший і, як ми чули, хоче він знати багато. Намагається знати і представити тут майже все, що відноситься до цеї орґанізації і до цих людей. І виступає не так в характері свідка, як в характері обвинителя, а дуже часто навіть у характері експерта. Представляє собою якийсь дивний, неогляданий ще дотепер на судовій салі твір, — чий, не знаю, — чи відносин, чи процесової політики, чи може якогось нового духа, чи тенденції.

Прошу Високого Суду, які він подає мотиви того, чому уважає ідеольоґію і змагання О. У. Н. шкідливими? Не руководиться він при оцінці вартости підпільної орґанізації і її способу ділання нічим іншим, як чисто утилітарними спонуками. Мовляв, уряд буде замикати нам школи, буде розвязувати інституції, ну і я додам — про посаду буде трудніще. Не можу зрозуміти, як може в дійсности молода людина підходити до таких квестій в такий спосіб. Говорить, що Коссак був командантом повітовим на Дрогобич і знає про це добре, а звідки? Сказав йому Білас і подібні майже всі його зізнання.

Ярослав Білас не сказав, чи лист, який вручив Мотика, мав конспіративний зміст. Не сказав, хто є автором. Мотика не зізнав, що автором є Коссак. Мотика не знав почерку Коссака, не знав того і Ярослав Білас. Зовсім не знаємо, що було в тому листі.

Нема доказу, чи Коссак знав про ціль поїздки. Робота орґанізації могла полягати і на пропаґанді. Чи в тім випадку цілю поїздки було „уділення" помочі в збройному нападі в Городку — того доказати ніхто не міг.

Коссака можна признати винним лише тоді, колиб він знав, що буде напад.

А доказу такого нема. Про ціль поїздки знала лише краєва команда. Тут приходить анальоґія Жураківського. Його також посилав старший. І той не знав, куди посилає, бо не післав би на збройний напад чоловіка хорого.

Коссак міг би відповідати лише за якийсь „dolus eventualic".

Врешті, як би Коссак навіть знав, то арт. 31 про доразове поступовання не говорить про „podżeganie" з § 26 і 27.

Кінчу і прошу, щоби суд увільнив Коссака — зглядно передав справу звичайному поступованню.

Вичерпав я не тільки тему, але й вашу увагу, панове судді. Не вичерпав тільки вашої совісти, бо вона бездонно глибока — така сама, як моє переконання про невинність Коссака.

А на кінці я хотів би ще загально від нас усіх докинути до глибокої промови д-р Старосольського ще кілька не своїх, але чужих думок. Бо справа, яку судимо, справді небуденна.

В тому місці цитує д-р Глушкевич такі цитати:

За одиницями, що діють стоять ґенії, стоять демони, які їх ведуть, а вони самі є тільки оруддям правильної чи неправильної ідеї і масової суґестії, які посувають людей як фіґури на шахівниці. Ті фіґури самі вірять, що мають волю, але в дійсности вони є під примусом. Ми булиб занадто дрібничкові, якби ми за рухи народу робили відповідальними одиниці. (Лє Бон-Барбіс).

Тими ідеями-примарами є обняті одиниці, які бажають визволення... і вони не можуть знайти успокоєння. Одиниці, яких ум осліпила ілюзія, не переступлять ніколи меж нереального. (С. Шаєр).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

АКРОН, О.

На УВО.

На забаві у громадян Іваницьких в Акрон, О., слідуючі гості зложили жертви на УВО: гості з Клівленд, О.: М. Когут й І. Бурян по $1; Г. Брикайло, М. Лазута, І. Когут по 50 ц.

Гості з Акрон, О.: Я. Іваницький, О. Цепко, І. Семенюк, В. Пулк по $1. — Разом $7.50. — Гроші вислано через Обєднання на призначену ціль.

А. Цепко.

—o—

БЕЙОН, Н. ДЖ.

На Рідну Школу.

При Українськім Народнім Домі є невеличке запомогове товариство ім. Т. Шевченка, відділ У. Н. Союза. Товариство це до народньої роботи береться добре.

От, наприклад, це товариство зрозуміло, що значить Український Народний Дім і, купило шерів на сто долярів. Колиб так усі товариства поступили, то нині Українці мали би чим похвалитися. На жаль, не всі товариства беруться до щирої праці, а тому наше національне життя тут і не буяє так, я можна того сподіватися по числі наших Українців у нашім місті. Навіть робота окремих одиниць дає свої гарні наслідки, коли її провадити активно. Ось, наприклад, серед нас багато праці положив для нашого товариства секретар п. Л. Бачинський. Кождий скаже, що це є щира правда, коли придивиться ближче нашому життю. Коли п. Л. Бачинський взявся до народної роботи в Бейоні, то з нас мало ще хто думав про таку роботу, а коли він візьметься до роботи, то мусить її виконати, хоч це булоб важко зробити.

Л. Бачинський найбільше за всіх доложив праці в приєднанню членів до 213 відділу У. Н. Союза. Це тяжка праця, коли по цілоденній роботі ходити від хати ддо хати за новими членами, а п. Л. Бачинський робив її роками. Завдяки мозольній праці п. Бачинського зорґанізовано сестрицтво св. Анни, від. 287 У. Н. Союза, відділ діточий і нарешті товариство ім. Т. Шевченка, від. 281 У. Н. Союза. Також багато праці положив п. Бачинський при Українськім Народнім Домі, де він далі невсипущо працює.

Товариство ім. Т. Шевченка, від. 281 У. Н. Союза, було ухвалило зробити спільну вечеру в честь нашого робітника п. Л. Бачинського, на яку запрошено одного з урядників У. Н. Союза. На це запрошення прибув до нас редактор „Свободи" п. О. Ревюк. Вечера відбулася в домі нашого члена п. І. Пасічника. Вечеру розпочав предсідатель І. Довгань точно в год. 5.30 вечером, пояснивши значіння її й причини, чому її влаштовано. Потім предсідатель покликав п. П. Кудрика на господаря для переведення вечері. Занявши своє місце, п. П. Кудрик подякував присутним, та заявив, що підчас вечері буде покликувати кождого до слова. При кінці вечері запрошено О. Ревюка сказати слово. Пан О. Ревюк сказав, що кожда громадська праця має великі трудноші, яких не оминув і Бачинський, працюючи для товариств і Українського Народного Союза. При кінці п. О. Ревюк закликав присутних до збірки на Рідний Край. На цей заклик зложили на Рідну Школу слідуючі жертводавці: Л. Бачинський і Т. Харів по $5; І. Пасічник $3; по $2: П. Кудрик, М. Шеґда, О. Ревюк, А. Рейтар; по $1: п. Лаврів, І. Кіт, І. Довгань; А. Бирич 50 ц.; М. Пасічник 25 ц. — Разом $24.75.

Гроші вислано через Обєднання до Рідного Краю.

Учасник вечері.

Причина.

— А за що ви бєте свого сина?

— Аво, я купив йому черевики, а він має завеликі ноги.

ТАРЗАН МОЖНОВЛАДЕЦЬ ДЖУНҐЛІВ.

(64)

В невеликому шатрі, де спав Тарзан, чути було лише дихання людини, яка лежала в кутку, закутана в кирею. Стимбол обережно підкрався до шатра, з великою обережністю увійшов до середини й майже з завмерлим серцем прислухувався до дихання Тарзана. Він зі страхом наближався до постаті, що лежала в кутку. Тут Стимбол надзвичайно обережно обмацав її, поки знайшов серце. Життя Стимбола тепер залежало від умілого удару в серце Тарзана.

Стимбол був надзвичайно обережний, але коли замахнувся ножем, то несподівано почув великий приплив сили в собі. Він ударив свою жертву з такою силою, що цілий ніж вбився в тіло його жертви. Стимбола охопив страх і шал. Він, як безумний, почав бити ножем свою жертву, аж поки не переконався, що вона не дихає й лежить біля його ніг непорушним трупом. Тепер Стимбол дивився на труп переляканими очима, а страх за огидний вчинок охопив його всього.

У тім часі в шатрі зявився шейк і кілька його ближчих прибічників. „Що ти тут робиш?" — запитав голосно шейк. „Я зробив своє діло!" — відповів нервово Стимбол. „Яке своє діло? Я нічого не знаю!" завважив сердито шейк, освічуючи ліхтарем шатро. „Я вбив Тарзана з малп!" змученим голосом сказав Стимбол. „Що!? Ти вбив Тарзана! О, прокляття! Тепер усі будуть мститися за нього. Що ти наробив? що ти наробив?" —кричав шейк.

Стимбол нічого тепер не розумів. „Толоґ! Ґірфа! Атея! Гей, де ви всі!?" — гукав з усеї сили шейк. „Дивіться! Він убив Тарзана! Вяжіть його! Хай він сам відповідає за свій вчинок, а ми не можемо стягати на себе помсти мешканців джунґлів, підвладних Тарзана!" — наказував шейк. Стимбол стояв ще більше прибитий. Він уже почав розуміти, що Араб намовив його на страшне діло й тепер хоче вину за це зложити виключно на нього.